СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 277. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 29-го листопаду 1938. No. 277. Jersey City, N. J., Tuesday, November 29, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПЕРШИЙ ЗДВИГ МОЛОДІ У. Н. СОЮЗУ

Прибувають з далеких сторін.

НЮАРК. — Минулої суботи і неділі, не звертаючи уваги на погану погоду і на інші важні імпрези, що відбувалися в місцевих українських громадах, кілька соток української молоді з усіх сторін східних стейтів, з таких міст як Пітсбурґ, Рочестер, Ню Гейвен, Філядельфія, прибули на перший здвиг української молоді У. Н. Союзу і взяли участь у програмі здвигу, що відбувся в готелі Доглас у Нюарку.

Дискусійні збори.

Програма складалася з трьох частин: дискусійної, розривкової і патріотичної. В першу частину, що відбулася в суботу пополудні, входили такі точки: 1) Відкриття здвигу, яке довершив голова комітету, п. Антін Шумейко, головний радний У. Н. С. 2) Реферат Миколи Мурашка, головного предсідника У. Н. С., на тему спільних зусиль у напрямку будови У. Н. Союзу. 3) Реферат І. Козбина на тему запомогових користей У. Н. С. 4) Реферат Марії Боднар на тему культурних надбань У. Н. С. 5) Реферат Григорія Германа, заступника головного предсідника У. Н. С., на тему спортової програми У. Н. С. 6) Реферат Степана Курляка на тему обезпечення, що його дає У. Н. С. 7) Реферат Дмитра Галичина, головного рекордового секретаря У. Н. С., на тему творчої сили У. Н. С.

По рефератах відбулася загальна оживлена дискусія, в якій брали участь приявні молоді хлопці і дівчата, висказуючи велике зацікавлення і знання в Союзових справах. Молодь дала доказ, що розуміє добре ті користі, які дотепер зробив для неї і для загальної української справи У. Н. Союз, та які дальше може зробити при спільній співпраці. Перша частина відбулась під головуванням Степана Шумейка.

Бенкет і танці.

В суботу, в год. 8 вечором, відбувся бенкет, який відкрив Михайло Борис, голова бенкетового комітету, і покликав на тостмайстра п. Михайла Пізнака. Головними бесідниками в часі бенкету були: д-р Л. Мишуга, який говорив на тему, що треба розуміти під „патріотизмом", а зокрема під такою патріотичною інституцією, якою є У. Н. Союз. Р. Слободян говорив про розвій У. Н. Союзу і яку ролю Союз відіграв в українсько-американськім житті.

На бенкеті був присутній і виголосив коротку промову до української молоді відомий американський письменник Луіс Адамик. Він закликав молодь допомогти йому в його новій книжці, яку він приготовляє на тему заслуг ріжних еміґрантських груп при творенні спільної американської цивілізації. З приявних гостей говорив також д-р В. Ґалан.

Підчас бенкету передано бейзболовій союзовій дружині з Вілкс Бери трофей У. Н. Союзу. Згадана дружина здобула на цей рік союзовий чемпіонат. Передачу довершив спортовий директор У. Н. Союзу, п. Г. Герман. По бенкеті були танці до пізньої ночи. Приґравала українсько-американська оркестра з Пітсбурґу, під проводом Честера Манастерського.

Листопадове Свято.

В неділю вечором в Елк Одіторіюм, в Ірвінґтон, Н. Дж., відбулося Листопадове Свято, влаштоване українською молоддю з нагоди 20 річниці української державности на західних землях України. В програмі свята взяв участь український молодечий хор з Ню Йорку—Ню Джерзі, під управою Степана Марусевича. Хор виконав надзвичайно гарно кілька українських пісень. Виступав теж молодечий смичковий ансамбль, який відіграв кілька українських мельодій. Дует відспівали панна Ольга Каришин і панна Текля Паращук при акомпаніяменті піяна пані Марії Шумейко. Вступне слово виголосив Степан Шумейко і сказав по українськи, чому українська молодь береться влаштовувати власними силами українські національні свята. Промову англійською виголосив п. М. Пізнак. Він коротко перейшов боротьбу українського народу за незалежність та підкреслив, що тутешня українсько-американська молодь повинна піддержувати ті змагання вже хочби з гуманітарних мотивів. Святочну промову виголосив д-р Л. Мишуга. Він на основі особистих переживань зясував аналоґію українського державницького зриву двацять літ тому і тепер у Карпатській Україні. Свято закінчено національним гимном.

ДВІ ТИСЯЧІ УКРАЇНЦІВ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ПОЛЬЩІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — В неділю, 27. листопаду, зібралося коло 2,000 місцевих і позамісцевих українців і українок, щоб дати вияв свому протестові проти польських варварств та зложити свою жертву на допомогу Карпатській Україні. Віче відбулося в просторій галі Метрополітен Опера Гавз. Проводив ним д-р Володимир Ґалан, пояснивши на вступі ціль обєднаного українського протесту. Молитву за Україну відчитав о. Филимон Тарнавський. Про поневолення українських земель говорив англійською й українською мовою Мирослав Січинський. Про те, як повстала Карпатська Україна і якої їй треба допомоги, розповів д-р Лука Мишуга. В імені жіноцтва говорила пані Штогрин. Про потребу дальшої акції щодо допомоги українській справі говорив д-р Л. Цегельський. Потребу боротьби з окупантами підкреслив о. Мицик, а від української молоді говорив О. Яремко. Також говорив чеський консуль. Разом зібрано $2,200, з чого, по потрученні протестаційних коштів, осталося чистого доходу на допомогу Карпатській Україні $1,800. Також ухвалено й вислано протестаційні резолюції проти Польщі.

ВЕЛИКИЙ МИСТЕЦЬКИЙ УСПІХ М. ГОЛИНСЬКОГО

НЮ ЙОРК. — Перший концертовий виступ оперового співака п. Михайла Голинського, що відбувся минулої суботи вечором на Бродвею у Тавн Гол, виявив надзвичайно великі мистецькі вартості артиста. Голос п. Голинського звучав знаменито. Це голос дійсно великої краси і сили. Публика була співом захоплена. А ті з українців, що прибули на виступ, оплескували артиста з радістю і гордістю. Програма була дуже цікава. Інтерпретація пісень знаменита. Тому не диво, що голоси американської преси були прихильні й заповіли, що п. Голинського може бути використаний для оперової карієри в Америці.

„ПЛОНЄ ПОЛЬСКІ ДОБИТЕК".

У „Ділі" читаємо: Під таким заголовком помістив „Век Новін" новинку про пожежі будинків поляків у Дрогобичі, а за „Веком" повторили цю новинку інші польські часописи: Патріотично настроєний кореспондент недвозначно вказує виновників, зазначуючи, що всі пошкодовані є „народовці польскей". — Три дні по цій новинці вибухли одної ночі в Гаях Нижніх чотири пожежі, але будинків українських селян у ріжних місцях. Палія вдалося приловити. Ним є Ян Тетіх із сусіднього села Рівного і він по арештуванні признався до підпалення теж „польского добитку" та ще інших, непольських. Цікаво, чи напише тепер пан „Сп.", що „плонє українські добитек" і що палієм є член „охотнічей стражи пожарней з рамєня Звйонзку Стшелецкего в Рувнем".

ПОГОРІЛИ СТИРТИ.

На фільварку у Слободі Золотій, пов. Бережани, згоріло 7 стирт збіжжя, що стояли біля двірських будинків. Шкоди сягають 20,000 зл. Спалене збіжжя було обезпечене на 25,000 зл.

УБИВ СВОГО ДВІЙНЯКА.

В лісі під Пйотрковом знайшли тіло якогось чоловіка з карточкою такого змісту: „Називаюсь Пастернак, якого шукає поліція в Лодзі. Кінчу самогубством". Поліція дійсно шукає Пастернака, який працював в одній фірмі в Лодзі як урядовець, присвоїв собі 1,000 зл. і пропав без сліду. Судово-лікарська комісія устійнила, що тут не йде про самогубство, лише про вбивство — влада почала шукати вбивника. Слідство виявило, що правдивий Пастернак живе. Арештований Пастернак зізнав, що по втечі з Лодзі волочився по цілій Польщі. Вкінці рішив убити свого двійняка, якого припадково стрінув. Тому заманив його до ліса, де вбив його, забираючи 300 зл. і документи тотожности, якими хотів леґітимуватися. До тіла вбитого причіпив карточку, щоб відвернути від себе слідство.

КОРЧИТЬСЯ ПОЛЬСЬКИЙ СТАН ПОСІДАННЯ В ДАНЦІҐУ.

„ІКЦ", ч. 289, пише: „Польський стан посідання на просторі Данціґа корчиться крок за кроком щораз більше під обухом гітлерівських адміністраційних і господарських заряджень. Число поляків, що останнього року перейшли до гітлерівського табору, обчисляють на коло 1,000 родин. Головним мотивом переходу до німців є розпука внаслідок браку праці й хліба. Рівночасно щораз більше польських склепів і ремісничих варстатів занехає, а існуючі польські підприємства ледви веґетують".

СТРІЛЯЛИ ДО СОЛТИСА.

Три невідомі з імен з невияснених досі причин вибили шиби в вікні солтиса села Потутори, повіт Бережани, Григ. Дениса, та стрілили до солтиса, який сидів при столі. Стріл не поцілив солтиса. Напасники втекли.

ЗАЯЦЬ ЗАТУЖИВ ЗА БАТЬКІВЩИНОЮ.

Недавно під час ловів у мадярській пушті Бабольна застрілили зайця, який відбув величезну дорогу без пашпортів і віз через три ріжні держави.

Ловці знайшли на усі зайця знак, в якому було подане, що зайця випустили в 1931 р. недалеко від Берліна на волю. Бо саме в той час доставили були до Німеччини великий транспорт молодої дичини з Мадярщини, щоб таким чином відсвіжити трохи німецький звіростан. Тому теж звірят випустили на волю. Багато дичини швидко освоїлося в нових умовинах і справді скріпили звіростан німецьких лісів та піль. Лиш один мадярський заяць не міг освоїтися в новім окруженні та не міг стримати туги за старою батьківщиною. Він утік із заповідника, перебув Судети, Малі Карпати і вкінці знову опинився в мадярських пуштах. Там стрінула його гірка доля, „чорна невдячність" та він упав від кулі мадярського ловця.

Якби зайчик знав був про вдячність своєї батьківщини!...

ЯК „ІКЦ" ІНФОРМУЄ!

Під заголовком „Що таке Карпатська Україна?" берлінська „Берзен Цайтунг" приносить у числі з 21. жовтня ц. р. обширну кореспонденцію з Будапешту, в якій на основі статистичних, географічних та етнографічних подробиць основно схарактеризовано наше Закарпаття та його населення. Кореспонденція кінчиться заміткою, що „Карпатська Україна" з її здоровим з природи населенням, з її ревучими дикими потоками й ріками та з карпатськими борами — мешканцям середущої Европи майже зовсім невідома. Але Карпатська Україна наслідком свого географічного положення на склонах Карпат є зачінною точкою для політичних побажань та сподівань сусідів".

Таке закінчення телеграми „Берзен Цайтунг". Що робить з цього закінчення краківський „І. К. Ц."? Він, навівши телеграму „Берзен Цайтунг", це закінчення стилізує ось-як: „Ті всі арґументи промовлять за те, щоб Русь прилучити до Мадярщини і створити спільний мадярсько-польський кордон". Свою видумку „І. К. Ц." вбирає навіть у надові знаки, так, якби її подавала „Берзен Цайтун". Це називається вірно інформувати!

ЖАХЛИВИЙ ВИПАДОК НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ШЛЯХУ.

У Церковній, повіт Долина, трапився жахливий випадок. Польовою дорогою їхав конем М. Покришка. У хвилині, коли проїздив через залізничний шлях лісної залізнички, кінь від свисту льокомотиви сполошився й скинув Покришку на рейки під поїзд. Колеса поїзду розчавили нещасного; він згинув на місці.

16 СТИРТ ЗГОРІЛО.

У Моцанах коло Радимна, в маєтку гр. Замойскої згоріло 16 стирт збіжжя. Втрати є 100,000 зл. Львівський „Дженнік Польскі" твердить: „Є підозріння, що стирти підпалили розюджені націоналісти українці, що в свойй злочинній і переворотній діяльності, підсичуваній розполітикованими греко-катол. парохами, не перебирають у засобах".

„КАРПАТСЬКА СІЧ" У БОРОТЬБІ З ПОЛЬСЬКИМИ БАНДАМИ

ВАРШАВА. — Польська Телеграфічна Агенція подає, що до боротьби з „повстанцями" станули вже в „Підкарпатскій Русі" не тільки чеське військо, але станули й „боївки" які зорганізував карпатський уряд зо своїм шефом Волошином. Ті „боївки" прибрали назву „Карпатської Січи".

(Очевидно, що тут мова про боротьбу українських бойових частин у Карпатській Україні з тими військовими бандами, які висилає польський уряд, щоб ширили неспокій і перешкоджали українському урядові в його чинностях. — Ред.).

БОРОТЬБА ЗА КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ.

ПРАГА. — Польща далі висилає на територію Карпатської України терористичні банди, з якими треба зводити криваві бої. Дня 26. листопаду змушено до відступу сильний польський відділ, який подався поза границі Карпатської України, забравши з собою вбитих і ранених. Польські банди найчастіше атакують жандармські станиці й обкидають жандармів ручними гранатами. На границі ховаються польські терористи по кущах і звідтам стріляють до пограничної сторожі, що стереже границі Карпатської України. Таким чином убито 27. листопаду одного пограничного жовніра і трьох ранено.

ЗАГАРБАЛА БАГАТО ЧЕСЬКОЇ І СЛОВАЦЬКОЇ ЗЕМЛІ.

ПРАГА. — Польський уряд запротестував проти цього, що словацьке населення поставилося ворожо до польської армії, що займала ту територію, яку їй признано. При цьому були вбиті польські жовніри. Прага вияснює, що сталося це тому, що польські війська ввійшли на нову територію заскоро, коли не мали ще до цього права. В дійсності справа представляється так, що словаки, які становлять подавляючу більшість населення тих сіл, що їх тепер Польща загарбала, не хотіли йти під польське ярмо й проти цього поневолення словно й чинно протестували. Тепер виходить, що Польща загарбала 400 квадратових миль давньої Чехословаччини.

ПОЛЬЩА В ОБІЙМАХ МОСКВИ.

МОСКВА.— Совєтський уряд приняв з отвертими раменами пропозицію Польщі жити з нею в дружбі й не вести війни та ґарантувати собі взаємно границі. Совєти обіцяли не піддержувати комуністичних організацій у Польщі, а Польща зобовязалася припинити в Польщі протисовєтські виступи.

ВАРШАВА. — Польська преса задоволена зо зближення Польщі до Совєтів. У союзі з Совєтами добачують противагу проти Німеччини, які закидують, що вона тихцем змагає до ослаблення Польщі та симпатизує з українцями, що хочуть відірватись від Польщі і Совєтів. Тому саме, пишуть польські ґазети, спільний інтерес Польщі й Совєтів повинен довести до трівкого замирення обидвох держав.

ЖИДИ В ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — У польським Шлеську жиди повивішували над своїми склепами, як от у Бєльску, таблиці з такими написами: „Говоріть тільки по польськи."

ЛЬВІВ. — У львівськім польськім університеті доконано нападу на чотирьох жидівських студентів і тяжко поранено їх ножами. Один з ранених помер у шпиталі.

ХТО ХОЧЕ, МОЖЕ ВІДІЙТИ ДО МАДЯРЩИНИ.

ХУСТ (Карпатська Україна). — Премієр Карпатської України, о. А. Волошин, заявив в інтервю, що в Карпатській Україні не буде ніякого утиску національних меншин. Мадяри, що мешкають у Карпатській Україні, матимуть такі самі права, як їх матимуть українці, що осталися під Мадярщиною. А хто з цього незадоволений, то може відійти до Мадярщини.

РОЗПОЧАТО ГОСПОДАРСЬКУ РОЗБУДОВУ.

ХУСТ. — Уже пороблено найважніші кроки, щоб забезпечити Карпатській Україні відразу цілковиту відбудову.

ПРОТИ РАДІОВИХ УКРАЇНСЬКИХ ГОДИН.

ЛЬВІВ. — Відома справа, що польський уряд вів від довгого часу завзяту дипльоматичну акцію, щоби припинити українські промови, які були передавані з заграниці через радіо. Тепер вийшов закон, який каратиме тюрмою тих, що слухатимуть таких промов, які, що також відоме, гостро атакують Польщу за її варварства супроти національних меншин, а зокрема супроти українців.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДАЙМО ВІДПІР БРЕХНІ

Хто читав американську пресу останніми місяцями, той певно доглянув велике зацікавлення цеї преси українською справою. Про цю справу заговорили просто всі ґазети, навіть ті, що здавалося давніше зарікалися про неї говорити.

Неменше замітним був факт, що все це писання про українську справу в американській пресі йшло без активної участи українців. Писала преса не тому, що до писання її штовхали українці, але тому, що самі події висунули на порядок дня українську справу.

У цій великій писанині про українську справу дається від якогось часу чути виразно як постійна нота ворожнеча до українських зусиль. Передовсім про українську справу почали писати як про німецьку інтриґу, дарма, що саме таке писання зраджує московську, польську або яку іншу інтриґу. Відгребано наново стару московсько-польську казку про інспірування українського руху німецькими грішми й пускано її наново в рух ріжними інсинуаціями. На жаль, підогрівати цю стару бляґу помагали свідомо або несвідомо деякі з наших людей, одні в імені „русскої" нації, а деякі навіть в імені українства.

Як уже раз усталено таку тенденцію в американських ґазетах, за нею появилася незадовго друга, з нею звязана: перемогу українських визвольних змагань представляли як загрозу визвольним зусиллям інших народів, головно жидів. Наприклад, Вилйем Филип Симс, відомий заграничний редактор ґазет Скрипс-Говарда, представляв удержання проголошення Карпатської України як загрозу для 8 міліонів жидів, розкинених по Польщі, Румунії, Мадярщині, Литві, Латвії та Росії.

Щоби не допустити до цього, Симс радить віддати Карпатську Україну Мадярщині. Замітно, що саме таку саму пораду давали в своїх передовицях і інші американські ґазети в минулому тижні. Цих голосів було так багато й давалися вони чути в один час, просто одного дня, так, що можна мати деякі основи припускати, що це не простий припадок, а якась зорґанізована акція. До цього цю саму тенденційну пропаґанду підсичувано з боку ще ріжними відповідними історичними притоками, як, наприклад, нібито історичними статтями про масові жидівські погроми козацького ґенерала, „поляка" Хмельницького.

Ці факти ставлять перед українську іміґрацію в Америці як чергове завдання постаратися, щоби ці помиї брудної й брехливої ворожої пропаґанди не зогидили чистого українського руху та щоби вони не затруїли американської публичної опінії, котра може дуже легко мати велику вагу при ріжних вирішеннях, важних для долі українського народу.

СОВЄТСЬКА ДЕРЖАВА В 21. РОЦІ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ДИКТАТУРИ

7. листопаду комуністична партія СССР святкувала 21 роковини свого панування. В цей день сказано багато промов і звідомлень „народніх комісарів" про нечувані досягнення і здобутки комуністичного режіму. Не будемо входити в подробиці большевицьких звідомлень: коли говориться, що в СССР настільки процентів більше добувають нафти, залізної руди, вугля, бавовни і т. д. супроти чисел колишньої царської Росії, то ці дані ми можемо зміряти й оцінити лише в цифрах абсолютних. Перед нашими очима пролетять числа з кількома нулями та й годі. Треба ті числа приложити до числа людности, до того, як ті великі „досягнення" задовольняють потреби й інтереси живих людей.

Російська революція виходила з тих ідей, які дала колись велика французька революція р. 1789: **свобода, рівність, братерство.** Звичайно забувають, що французька революція дала також гасло „власність" (пропріете), як клич, що захоплював тоді маси французів. Із цих кличів французької революції большевикам найбільше припала до серця **рівність.** Свободу большевицькі провідники відразу усунули, бо замісць свободи завели режім терористичної диктатури. Братерством вони назвали несамовиту надію на світову революцію, в якій російським большевикам до світового панування малиб помагати робітники усіх країн. Ідея рівности була в большевицькій теорії найулюбленіша. В добі „воєнного комунізму" (рр. 1919—20) большевицькі уряди слідкували строго за тим, щоб совєтський громадянин не мав більше двох сорочок. Наскільки була рівність популярна, видно з того, що рада народніх комісарів — большевицький уряд під головуванням Леніна — проголосила в 1917 році, що комісарі (міністри) не будуть мати більшої платні, як пересічний робітник.

Практика життя показала, що московські большевики відмовилися також і від рівности. Уже Ленін 1922 року писав, що для людей, щиро відданих комуністичній владі, треба давати перевагу („предпочтение"). В чім має виявлятися та перевага? Звісно, не в самих похвальних словах, а в першу чергу і головно в **матеріяльних вигодах,** в продуктах споживання (в їжі, одежі, приміщенні і т. п.). Перевага без споживання — ніщо („Предпочтение без потребления ничто"), писав Ленін. Цим була дана санкція „большевицького папи" на всю нерівність, яка широкою хвилею розлилася по безмежнім Совєтськім Союзі. „Совєтські буржуї" „червона шляхта" — це назви тої кляси, що запанувала над трудящими масами совєтської держави замісць старої буржуазії і шляхти царської доби.

Від 1929 року Сталін почав свою „ґенеральну лінію", що мала скасувати кляси в СССР і збудувати державу без кляс, отже на основі повної рівности. В большевицькій пресі пишеться про успіхи будівництва, про веселе і щасливе життя робітників і селян під добродійною диктатурою „батька народів", Йосифа Сталіна.

Як же виглядає той „добробут" на ділі? Совєтська статистика показує, що робітник Москви має на день коло 1 кільоґрама хлібних продуктів. Риби і мяса московський робітник споживає на місяць 2½ до 3 кільоґрами. Це така норма, яка стоїть далеко позаду від усіх европейських країн, не кажучи вже про Америку. Масла і товщів московський робітник має на місяць лише пів кільоґрама. В культурних країнах робітник споживає місячно товщів до 3 кільоґрамів.

При цих числах не треба забувати, що вони дають пересічний образ споживання: в дійсності рівности між робітниками СССР нема. Є робітники, що заробляють дуже добре (напр., стахановці), але більшість робітників живе в дуже тяжких умовинах, ледве животіє.

Дослідження матеріяльного стану найліпше забезпечених робітників великих підприємств Москви, Харкова та інших більших міст СССР показує, що робітники і робітниці незабезпечені одежею ані обувою (0.9 на особу одежі, 1.5 пари обуви). Коли порівняти положення робітництва в невеликій країні Швеції з життям пролетаріяту у великому СССР, то порівняння випаде зовсім невигідно для большевицького режіму. Шведський робітник споживає мяса і молока втроє більше, ніж робітник совєтський, цукру вдесятеро і яєць у пятнацятеро більше, як пролетарі під владою Сталіна. Не диво, що в таких обставинах людність СССР не множиться, не росте, так, що совєтський уряд боїться опублікувати числа про рух населення. Замісць обіцяних успіхів за 21 рік своєї влади большевики не забезпечили навіть голого жтття народніх мас. Справді ця доба — пропащй час в історії.

С. М.

ВІЙНИ ГАЛИЦЬКОГО КОРОЛЯ ДАНИЛА ПРОТИ УГОРЩИНИ ТА ЧЕХІЇ

(Докінчення)

(2)

Коли Данило позбувся мадярів, прийшлося ще йому боротися проти половців, які були напали на Київщину. Тоді то знову галицькі бояри збунтувалися та прикликали князя чернигівського Михайла. Цей зайняв Галич і віддав його свому синові Ростиславові (1235). Мешканцям Галича вже наприклилися боярські крамоли і вони постановили не вірити боярам, а стояти при Данилі. Данило сміло підїхав до мурів Галича. Мешканці юрбою стояли на мурах. Данило промовив до них: Мужі галицькі, чи довго ще будете терпіти володіння чужоплемінних князів?" Всі вони в один голос закричали: „Ось він наш володар, Богом даний!" Єпископ Артемій і двірський (виборна міська державна служба) зпочатку здержували нарід, та коли побачили, що все дарма, зо сльозами вийшли до князя Данила, поклонились і сказали: „Прийди, князю, візьми город!" Данило ввійшов у город і застромив свій прапор на німецьких воротах на знак перемоги.

Данилова влада простягалась тепер на Галичину, на сам Київ, який він зайняв після смерти Володимира Руриковича (1236). Та це було вже перед страшною катастрофою. — нападами татар на українські землі. А саме з кінцем 1240 року нахлинула страшна сила татарського хана Батія, що зруйнувала українські землі. Данило був саме тоді на Угорщині, щоб оженити свого сина з дочкою угорського короля. Татари знищили Галич. Під неприсутність Данила правив Галичем тисяцький Дмитро. Від крайнього знищення Галичину врятував тисяцький. Він настрашив хана: „Ти не повинен довго лишитися в цій землі. Як останешся довго, люди зберуться, узброяться і вас звідси вже не випустять". Хан послухав і татари відійшли в Угорщину та Польщу, Шлеськ і Моравію. По трьох літах вернулись у свої степи.

Коли Данило приїхав із Угорщини, не знав, де його родина. Відїхав у Польщу. Там побачився з княгинею і братом Васильком, які скривались від татар. Мазовецький князь Болеслав дав утікачам Вишгород. Тут перебув Данило, доки не довідався, що татар уже нема в його волості. Як вертався до Галичини, по дорозі не міг приблизитися до Берестя з причини смроду від гниючих трупів, у Володимирі не застав ніодної живої душі, в церкві було повно трупів.

А бояри далі бунтувалися проти Данила. Ростислав, син чернигівського князя, злучився з мадярами та плоляками проти Данила. Підступили під місто Ярослав. Мадярами проводив воєвода Фільній, якого українці прозвали „прегордий Філя". Чванливий Ростислав говорив: „Колиб я знав, де тепер Данило та Василько, я з десятьма воїнами поїхав би проти них!" Тимчасом він уладив турнір і бився з якимсь Воршем. Під Ростиславом спотикнувся кінь, Ростислав упав і зранив собі плече. Тимчасом Данило й Василько йшли проти Ростислава. Над Даниловими військами зібралася була хмара орлів і гайвороння і з криком кружляла над ними. „Це означає щастя!" — говорили Данилові вояки. До битви прийшло 17. серпня. Угорський воєвода Фільній був у задньому полку. держав у руках прапор і кричав: „Русь погано бється. Видержім їх перший напір: вони не видержать рубанини довгий час". Одначе Данило вдарив своїм полком і розбив мадярів. Прапор Фільнія забрали і роздерли на дві половини. Молодий Данилів син, Лев, зломив до його зброї свою спису. Із другого боку поляки вказуючи на українців, кричали: „Прогонимо великі бороди!" — „Брешете!", крикнув до них Василько — „Бог нам поможе!" Поляки по свому звичаю закричали „кєриліш!" (Киріе елейзон!) і кинулись на Василька, та українці відбили їх і примусили їх утікати. Як Ростислав побачив, що і мадяри і поляки втікають, утік і собі. Перемога була вповні по боці Данила. Воєводу Фільнія схопив дворецький Андрій, привів до Данила і його вбили. Тоді покарали смертю і Володислава, виновника того всього бунту. Відтоді Ростислав уже більше не старався здобувати галицького престола. Його тесть, угорський король Беля, дав йому уділ Мачву над рікою Савою і після того його імени вже не стрічаємо в історії України.

В 1250 році Данило помирився з угорським королем за посередництвом митрополита Кирила. Король віддав свою дочку за Данилового сина Льва. Весілля відбулося в Ізволині, а Данило на знак миру привіз із собою мадярських полонених, які були попали в полон у ярославській битві.

Посвояченя і союз із угорським королем втягнути Данила у справи західньої Европи. Після смерти австрійсько - стирійського князя Фридриха, угорський король хотів не допустити, щоб німецький володар зайняв Австрію і Стирію, які тепер опинились без влади. Король попросив на поміч Данила. Покійний австрійсько-стирійський князь Фридрих оставив дві дочки: одна була за Отокаром, сином чеського короля, Вацлава, друга, Ґертруда, була вдова по баденськім маркґрафі. Отокар за згодою партії, що держала його сторону в Австрії, хотів заволодіти всією спадщиною. Ґертруда звернулася по поміч до короля Белі. Тут на дворі зазнайомився з Ґертрудою Данилів син Роман і оженився з нею. **Так то зродилася в Данила думка закріпити сина при владі Австрії та Стирії.** Успіх був би мав велике зн ачіння. В союзі з Белею і зятем Белі Болеславом Стидливим, польським князем, **Данило пішов походом проти Отокара на Чехію, в Опавську землю** (Тропав). Болеслав вислав на стежу свій відділ. Проти Болеслава вийшов чеський воєвода Андрій із Опави. Чехи перемогли поляків, одних повбивали, інших узяли в полон. На поляків напав великий страх. Приїхав Данило і сказав: „Чогож лякаєтеся? Хіба ви не знаєте, що не буває війни без убитих? Чи ви не знаєте, що оце ви зустріли були військо, а не жінок? Скріпіть ваші серця та підніміть зброю на ворога!" Думав, що підбадьорить поляків і пішов приступом на Опаву. Та дарма силував їхати поляків; вони таки не хотіли йти, хотіли стояти здалека. Тоді розлючений Данило крикнув: „Коли хочете, то йдіть собі геть, а я останусь сам із малою дружиною і ждатиму на моє військо. Болеслав із військом відійшов і станув нижче міста Опави.

Тогож вечора прийшов Данилів син Лев із військом і багатою добичею. Як настав ранок перейшли ріку, обійшли город, спалили передмістя, храми, загороди. Болеслав не йшов за ріку, а стояв із військом. Як чехи побачили сильний напір українців, кинулися до втечі. Кількох їх убили в утечі. Вони так дуже втікали, що навіть не замкнули воріт. Всеж міста Опави Данило не зайняв. На другий день пішов на місто Насилля (Нойсельт), бо там були українські і польські полонені. Як міщани побачили таку силу війська, не видержали і піддалися. Данило **визволив полонених, а на городі заткнув свій прапор.** Звідси відійшов Данило та розтаборився у ческім селі. Колиж Данило довідався, що чеський воєвода пішов до Глубичинів, і собі пішов туди. Город (замок) військо хотіло взяти приступом, та не могло. Хотіло підпалити його, бо був збудований з ялиці, одначе ніде не знайшло ні дров ні соломи, бо довколичні села геть були попалені. То

Олександер Купрін.

БОЗ

(2)

— Та чомуж він так уперто твердить, що там нема корчів?

— Ах, Боже, чому? Що за діточе питання! Таж тому, що він тую околицю вже від двацяти літ знає краще, ніж свою спальню. Він найстрашніший педант, який колинебудь був у світі тай до того ще німець. І кінець кінців виявиться, що я говорю неправду і глупо заперечую. А також...

За ввесь час, як він говорив це, брав із попільнички спалені сірники й ломив їх на дрібні кусники. Колиж скінчив говорити, дуже сердитий шпурнув ними на долівку.

Обоє сиділи довго в глибокій задумі, не говорили ні словечка. Аж нараз Вірочка рішучо зірвалася з крісла.

— Слухай, Миколю, мусимо зараз же їхати!

Микола видивився.

— Ах, Вірочко, не говори дурниць! Чи ти дійсно гадаєш, що я поїду туди, щоби оправдуватися? Це значилоб самому собі підписати присуд. Не роби, будь ласка, дурниць.

— Ні, дурниць ні, — відповіла Віра і стукнула ногою. — Ніхто не силує тебе їхати туди й оправдуватися... Та коли там нема таких ідіотичних корчів, то попросту треба їх там засадити.

— Засадити?... Корчі?... — Микола видивився.

— Так, засадити. Коли ти вже сказав неправду, то треба її направити. Збирайся, дай мені капелюх... Жакет... Він не тут, поглянь у шафу... Парасолю!

Алмазів хотів протестувати, одначе жінка не слухала його. Вона поспішно відсувала шуфляди, забирала відтам коробочки та касетки, відчиняла їх і кидала на землю.

— Ковтки... Та вони нічого не варт. За них не дасть ніхто нічого... Та цей перстень із брилянтом коштував гарні гроші. Конче треба його заставити. Шкода, як би він пропав у заставничім домі. Бранзолетка... за неї також дадуть небагато. Стара й зігнена... А де твоя срібна папіросниця, Миколю?

За пять хвилин зібрала всі вартісні річи до торбинки. Віра вже була зодягнулася, вона ще раз оглянулася, щоб переконатися, що нічого не забула.

— Їдьмо, — сказала рішучо.

— Та куди поїдемо? — старався протестувати Алмазів.

— Небаром стемніється, а до того місця є з десять верств.

— Дурниця... Їдьмо!

Насамперед поїхали до заставничого дому. Пізнати було, що службовик заставничого заведення привик був до буденніх сцен людського нещастя, що його вже більше ніщо не зворушувало. Він приглядався так спокійно й довго до принесених річей, що Вірочка хвилювалася. Головнож сердило її, що він брилянтовий перстень пробував якимсь квасом, а як зважив його, оцінив на три рублі.

— Таж це справжній брилянт, — обурилася Вірочка. — Він коштував трицять сім рублів і то оказійно.

Урядовець рівнодушо прижмурив око.

— Це для нас не важне, пані. Ми взагалі не приймаємо каменів, — сказав він і кинув другий предмет на вагу — ми оцінюємо лише металі.

Зате старовинну, зігнуту бранзолєтку оцінив дуже високо. Загалом дістали двацять три рублі. Цих грошей було досить.

Коли Алмазови прийшли до садівника була вже ніч. Садівник, чех, невеличкий дідусь у золотих окулярах, сидів саме з родиною при вечері. Його дуже здивувало, що вони прийшли так пізно та ще до того з такою дивною пропозицією. На просьби Вірочки відповів він:

— Даруйте, та я в ночі не можу так далеко посилати моїх робітників. Коли хочете завтра, то добре.

Не було ради: треба було садівникові розповісти, що й як. Садівник зпочатку не хотів вірити, та коли Вірочка розповіла, як їй прийшла така думка, засадити там корчі, він усміхнувся кілька разів спочутливо.

— Коли так, то нема ради, — згодився садівник, як Віра скінчила оповідати.

— Скажіть, які корчі можна там засадити?

Та з усіх корчів, які були у садівника, не було таких, що надавались би до тої долинки. Хоч не хоч, треба було згодитися на корчі бузку.

Надармо просив Алмазів жінку, щоби верталася додому. Вона поїхала разом із ним і ввесь час, як засаджували корчі, вона увихалася й заохочувала робітників. Рішилася вертатись додому щойно тоді, як переконалася, що мурава біля корчів не ріжнилася від решти мурави в цілій долинці.

На другий день Віра не могла всидіти вдома, тому вийшла на стрічу чоловікові. Вже здалека, по його бистрій ході пізнала, що історія з корчами добре скінчилася... Алмазів був, щоправда, ввесь вкритий пилом і зо змучення та з голоду ледви держався на ногах, одначе з лиця сяла радість.

— Чудово! Знаменито! — кричав він іще здалека, як побачив жінку. — Уяви собі, я прийшов із ним до тих корчів. Довго приглядався до них, зірвав навіть один листочок і жував його. — Що це за дерево? — спитав він. — Я кажу: — Не знаю, ексцеленціє. — Мабуть тополя? — каже він. — Я відповідаю: Мабуть тополя, ексцеленціє. — Тоді він обертається до мене, подає мені руку. — Даруйте, — каже — пане поручнику. Видно я вже починаю старітися бо якось не можу пригадати собі тих корчів.

— Любий професор із нього, а такий мудрий. Мені дійсно жаль, що я обманув його. Один із найліпших наших професорів. Просто дивуватися треба його знанню.

Та цього всього, що Алмазів розповів про професора, для Віри було замало. Вона казала йому оповідати ще й ще якнайдокладніше.

Потім обоє йшли додому, начеб крім них нікого більше не було на вулиці: держали одно одного за руку й сміялися без упину. Прохожі гляділи на них.

Алмазів іще ніколи не обідав з таким апетитом, як того дня. Після обіду, як Віра принесла йому до робітні склянку чаю, обоє засміялися разом і одно на одного глянули рівночасно.

— Ти чого смієшся? — спитала Віра.

— А ти чого?

— Ні, скажи ти перший, тоді я скажу.

— От дрібничка. Я пригадав ще собі ту пригоду з бузком. А ти?

— Також дурничку. І також той бузок. Я хотіла сказати, що бузок відтепер буде моїм наймилішим цвітом до кінця життя...

(Кінець).

гож вечора радилися: „Куди маємо йти: чи до Особологи, чи на Гербарта, чи вертатися додому?" А Гербарт прислав Данилові меч на знак, що піддається. На другий день Данило вернувся додому. Перейшов ріку Одру і Володиславову землю (Ополе).

Тоді саме в Кракові були папські посли, що принесли Данилові від папи корону та достоїнство короля і хотіли бачитися з князем Данилом. Він переказав їм: „Не випадає мені бачитися з вами в чужій землі, а пізніше." Вже і давніше прислав був папа послів до Данила, щоб приняв королівський вінець. Та Данило сказав, що не може прийняти від папи достоїнства короля, коли татари грабують його рідний край, а Захід не помагає йому проти поганців. Папа обіцяв, що поможе Україні, бо в тих часах папа мав велике значіння між католицькими володарями і міг зібрати військо проти татар. Данило вислав послів до папи Інокентія IV. Папа приняв українських послів і обіцяв дати поміч під умовою, що українці признають його головою всеї християнської церкви. В Галичині не було тоді ворожнечі до латинян і Данило згодився, щоб православна церква признала старшинство папи та ввійшла в унію, себто злуку з Римом. Тоді приїхали до Данила папські посли та привезли йому привіт і дарунки від папи. На знак того, що Данило є рівний з усіми іншими володарями, папа прислав йому золоту королівську корону. У місті Дорогичині над Бугом папський посол коронував Данила на короля 1253 року. Відтоді Данилова держава називалася королівством Галичини та Володимирії.

Татари довідалися, що Данило приготовляється до війни проти них і постановили знищити зовсім галицько-володимирську державу. Серед війни проти татар Данило знемігся, папа не дав помочі, українські землі татари перемінили в руїну. Данило помер 1264 року на 63-му році життя. Похоронили його в соборній церкві в місті Холмі, який він збудував.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕ ЗАБУВАЙМО ЗА РІДНИЙ КРАЙ.

Богдан Лепкий, український поет і письменник, написав такий вірш, що його повинні ми вивчили напамять, а також вивчувати нашу роджену тут молодь. Я передаю той віршик у цілості:

Хоч ти живеш далеко на чужині,
Де інші люди, інший обичай,
Про рідні ниви, ріки, гори сині
Не забувай! Не забувай!

Хоч ти багатий і свобідний нині,
За океаном віднайшов свій рай,
Про тих, що ходять у підраній свитині,
Не забувай! Не забувай!

Живеш в Бразилії, чи Арґентині,
Поїдеш в Мексико, чи Параґвай,
Про те, що діється тепер в Україні.
Не забувай! Не забувай!

Яким богам і у чиїй святині
Не молишся — своїх святих благай,
Щоб відчинили шлях твоїй дитині
В свій рідний край, в свій рідний край.

Хоч наша слава й воля в домовині,
Хоч спину поре нам чужий нагай,
То щастя наше лиш в Україні,
Не забувай! Не забувай!

Цей віршик можна вважати нашим заповітом, написаним для нас, українських еміґрантів, розсіяних всюди по світі. Це справді поетичний твір, який вартоб знати кожній українській дитині. А також добре булоб, якби хтось із наших композиторів зложив композицію до нього, щоб дітвора могла його співати.

Бо в нинішніх тяжких часах нам потрібно моральної енергії до боротьби з нашими гнобителями. Ми мусимо скріпляти себе морально поетично-мистецькими творами. Настрій дає заохоту до чину, до діла. А цей настрій може викликати мистецький твір.

Иосиф Крупка,
Гемтремк, Міш.

УКРАЇНСЬКІ ИМЕНА.

В своїй попередній статті я дав свої пояснення на деякі важніші помилки в статті о. С. Мусійчука. Але тому, що, відповідаючи на мої завваги, о. Мусійчук написав, що мої пояснення „не зовсім відповідають правді", я отсим осміляюсь спробувати усунути ті його сумніви.

О. Мусійчук пише, що походження слів від їх старого (первісного) значіння було йому „мало важне" та натякнув, що щоб це дослідити, то треба булоб їхати аж до Вавилону. На мою думку, це непотрібне. Бо вистарчає перейтись до бібліотеки. Зрештою для мене не є цікаве, як мови помішались (я це лишаю до вирішення для психіятрів), але мені цікавіше є знати, як ту „яєшню" розмотати. Також я сумніваюсь, чи в Вавилоні можнаб багато навчитись. Я волів би переїхатись до Єгипту, до старого грецького міста Оксиринхус, над озером Банаса, де вчені на одним лише смітнику знайшли більше старинних книжок, як у цілій Вавилонії! Розуміється, що в Оксиронхусі таких смітників було більше. Але що я не маю грошей на подорожі і часу, то вдоволяюся, як можу заглянути до своєї енциклопедії, або прочитати дещо з книжки Дайсмана п. з. „Де Лайт фром де Еншент Іст", або з Мічела „Де Лайт фром де Орієнт". Я вірю, що все потрібне знання знаходиться в книжках.

Вертаючись до річи, я не годен зрозуміти, як можна пояснювати слова, не знаючи їх походження, а ще гірше, як хтось собі їх „маловажить". Візьмім пару прикладів. Як можна пояснити назву „Єрусалим", не знаючи її походження і первісного значіння того слова? Але хто це знає, то дуже легко: грецьке слово „гієрос" (святий) і семіцьке „шалом" (мир, спокій) і маємо місто „святого спокою". Дальше, „Філядельфія" також: „фільос" (приятель), або „філая" (любов), і „адельфос" (брат) і маємо місто „Братньої Любови". В подібних випадках без первісного значіння ніяк не обійдеться. До Вавилону зовсім не треба йти.

О. Мусійчук написав, що „з англійського виводу виходить", що мої „виводи не цілком відповідають правді". Тут треба ту справу ще раз коротко пояснити.

О. Мусійчук був написав, що Іван означає „провісник, предтеча". Я пояснив, що таке толкування мильне, бо Іван походить із єврейського слова „Єгоханан", яке дослівно значить „Бог був ласкавий". Тепер о. Мусійчук написав, що не так, бо з „англійського виводу" має бути „Гад із прешос". Значить, що Іван вже не значить „провісник, предтеча", а прямо „прешос". Отож нова помилка, бо ласкавий по англійськи значить „грейшос", а не „прешос", як це написав о. Мусійчук. Чиж „виводи не цілком відповідають правді"?

Ідім дальше. О. Мусійчук був написав, що евангеліє походить від слова „Іван, або Еван". Я це спротував, подаючи грецьке слово „еф-ангеліон" і пояснив, що воно означає „добра новина", „благовістя", а тепер ще додам: „добре післанництво". О. Мусійчук тепер пише, що „з англійського виводу" не так, бо евангеліє значить „Гад'с нюс". Видно, що о. Мусійчук і тут „маловажить" собі походження, а за тим і значіння того слова. Ще раз повторяю, що евангеліє походить із двох грецьких слів: „еу" (добре) і „ангеліон" (післанництво, новина) і тому означає: добра новина, благовістя, добре післанництво. На англійське те слово перекладають як „гуд тайдінгс", що є дослівним перекладом, а „Гад'с нюс" не є, бо слова Бог (теос) в тім виразі нема. „Гад'с нюс" не лиш злий переклад, але також звучить зле, бо виглядалоб, що Бог видавав якусь газету, себто „нюс". Евангеліє можна теольогічно пояснити, що це є „Гад'с нюс", але з дослівним перекладом справа мається інакше.

В англійськім виводі о. Мусійчука Марія означає „Вон, гу воршіпс". Слово Марія не значить „Вон, гу воршіпс" з тих причин, які я подав попередньо. Те імя пояснюють так, як о. Мусійчук, деякі церковники і религійники, які мають на увазі Марію, матір Ісуса, бо вона була побожна жінка і тому вони хочуть із неї зробити ідеал жінки та поширити культ, щоб її почитати. Але Марій було більше. Багато з них жили сотки літ перед Матірю Ісуса і не можна про них усіх сказати, що вони всі були „побожні" (або „вон, гу воршіпс"). Слово Марія можна собі „догматично" всяко пояснювати, але перекладати можна лиш на підставі єврейського кореня „Мрм". А що таких корінів є багато, то дослівно і напевно ніхто не може цього зробити. Словник Вебстера перекладу того слова з повищої причини не подає. Отож маєте „англійський вивід". Кому остаточно на цім залежить, то хай собі загляне до „Ню Інтернешонал Стендард Реліджіос Енсайклопідія", то переконається, що мої „виводи" були зовсім слушні. Згадана енциклопедія є найбільш авторитетним твором англійською мовою. Автім, хто знає хоч трохи греки (я вже не згадую еврейщини), той до англійських словників не заглядає, а до грецьких. Я вчився обох мов досить докладно, або хоч настільки, що знаю, про що говорю. Навіть маю диплому пенсилвенійського стейту, між іншим, на вчителя грецької мови. Тому мене переконати якимсь словарцем, або „виводами" дуже трудно, бо до того все треба подати доказ і причини.

Щодо українських імен, то я проти них нічого не маю, коли вони дійсно українські, як: Богдан, Мирослав, Віра, Надія, тощо. Але коли мова про імена такі, як: Василь, Іван, Михайло, Катерина і т. д., то я ще раз повторяю, що це жидівсько-грецький „інтернаціонал". Коли я писав, що справа імен це справа „смаку", то це не значить, що я захвалював уживати невідповідних або поперекручуваних імен. Я цим хотів звернути увагу на трудність, бо кожний знає, як трудно є направити або змінити людський смак у подібних справах. Наприклад, на підставі мого „смаку", я не бачу ріжниці, як хто напише Степан замісць Стефан, Микола замісць Никола, або Микита замісць Никита (як повинно би бути). Чи багато людей знає, що вони значать? Або чи можна кого так легко переконати, що дане імя є українське, коли його написано на свій лад? Напишіть, наприклад, по англійськи Теодор без букви „ейч", то американець з того ніяк не додумається, що тим самим це вже є „українське" імя, а певно подумає, що даний чоловік не вміє писати. А спробуйте написати по англійськи Хведір або Хвеська, то ще гірше вийде.

Також я не бачу, як подібним писанням імен можна кому доказати — як висловився о. Мусійчук, що ми „велика" нація. Це булаб чиста мегальоманія.

На закінчення додам, що я це не написав для „критики" о. Мусійчука, а більше для ширшого загалу читачів, яким я хотів звернути увагу на те, що в наукових справах треба бути дуже осторожним. Назагал щирі писання і вірші о. Мусійчука мені далі дуже подобаються.

Д. Т. Лазар,
Дітройт, Міш.

ЗНАЙМО СВОЮ ЦІНУ.

У „Ню Йорк Таймсі" з 9. листопаду ц. р. була стаття на редакційній стороні, одного читача. Заголовок статті був: „Ісляндія на світовій виставі". В тій статті було між іншим написано, що Ісляндія перший раз бере участь в світовій виставі як незалежна нація. А також було там зазначено, що можливо цей край пропорціонально до свого населення, яке виносить усього 120,000 душ, хто зна чи не видає на ту виставу більше, ніж котрийнебудь інший край на світі.

Так, сто двайцять тисяч людности, а мають свою державу. А того самого дня один із з наших свідомих громадян сперечався зо мною, що Карпатська Україна не моглаб удержатись незалежною державою. Певно, що Карпатська Україна має під боком ворогів, а Ісляндія довкруги облита морем. Та всетаки Карпатська Україна моглаб також здибати собі серед інших народів і приятелів.

Щодо економічного положення Карпатської України, то вона має великі земні багатства. Вона має мінеральні покади, які можна дуже добре використати для краю. Крім того на еміґрації є понад два міліони українців, які готові кожної хвилі піддержати Карпатську Україну не лиш морально, але і матеріяльно. А далі, є ще крім карпатських українців 45-міліонова українська нація...

Ми на еміґрації повинні чимскорше піддержувати ту свою новостворену українську державу, бо з неї може виросли колись велика українська держава.

Микола Сукар.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ШІКАГО, ІЛЛ.

На Карпатську Україну.

Мірилом нашої національної свідомости є наша активність та жертвенність.

Ми, українські жінки, живучи тут на вільній землі Вашингтона, маємо більшу нагоду бути жертвенними, ніж жінки на рідних землях.

А що так є, докажім ділами, докажім тепер у той важний час, що будови нашої держави Карпатської України. Невже ми будемо сидіти й спокійно приглядатися, як будується та держава без участи й матеріяльної помочі жіноцтва Америки?

Жінки, зорганізовані в Сестрицтво Благовіщення, від. 125 У. Н. Союзу, вважають своїм національним обовязком зложити малу цеголку в сумі $25 на ту велику будову.

Рівночасно кличемо до жіночих товариств Шікага й околиці: спішіть, сестри, зо своїми жертвами негайно, бо хто зараз жертвує, вдвоє жертвує.

Жертву вислано через „Обєднання".

І. Подола.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ

(за жовтень 1938).

ПРИХІД:

З переносу		$36.74
Прихід у жовтні		783.01
Разом		$819.75

РОЗХІД:

а) Висилка до краю:		
1) Визвольна боротьба	$335.00	
2) Політичні вязні	35.00	
3) Рідна Школа	45.00	
4) Інваліди	50.00	
5) „Вістник"	40.00	
6) Школа в Радехові	27.00	
7) Українському журналістові	25.00	
8) Читальня в Березовиці Великій	9.00	
9) У. Н. Дім у Стрілиських Нових	9.00	
10) Телеграми і пропаганда в справі Карпатської України	144.71	
11) Висилка грошей до краю	7.35	$727.06
б) На Культурний Город у Клівленді		26.70
в) Кошти удержання канцелярії		25.00
Разом		$778.76

ЗІСТАВЛЕННЯ:

Прихід	$819.75
Розхід	778.76

З кінцем жовтня лишається в касі Обєднання $40.99

(Всі жертви для Карпатської України слати на адресу:

OBYEDNANYE
P. O. Box 122, Church Street Annex, New York City

Вони будуть вислані на адресу уряду Карпатської України).

Обєднання Укр. Організацій в Америці.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КЛІВЛЕНД, О.

Український Народній Дім у східній частині міста.

Минулої неділі, 13-го листопаду 1938, відбулися надзвичайні збори членства Укр. Нар. Домівки, на Іст Сайді нашого міста, на котрі прибуло стільки людей, що годі було їх помістити. З огляду на це, що велика саля ще недокінчена, збори відбулися в меншій салі на першім поверсі.

Предсідник дирекції, п. Петро Поливчак, попросив до слова запрошеного гостя п. Д. Галичина, головного секретаря У. Н. Союзу, котрий у своїй патріотичній промові витав зібраних, покликуючись на традиції, і сказав, що лише при Народніх Домах можемо задержати наші звичаї й обичаї. Рівночасно звертав увагу, що лише тоді будучність і добрий розвиток нашої культури буде запевнений, коли на чолі цих українських святинь будуть вибрані характерні люди.

Адв. Малицький, гол. контр. У. Н. Союзу, котрий від самого початку щиро займався справою Нар. Дому, представив пристуним теперішній стан розбудови Дому, причини, чому українці на сході міста мусять мати свою власну домівку. Потім предсідник п. Поливчак попросив до слова п. Василя Загаєвича, організатора членів У. Н. Союзу, заявляючи, що на сході міста ще є багато родин, що не належать до Союзу.

Організатор п. Загаєвич в перших своїх словах зазначив вагу якнайскорішого докінчення будови Нар. Дому, підкреслюючи особливо, що якби не У. Н. Союзу, то не тільки нас тут нині не булоб, але ніхто навіть не знав би, що живуть українці в Америці. В своїй промові він зясував, як важно є, щоб всі родини в цій частині міста вписались в У. Н. Союз; щоб між нами не було ані одної свідомої людини, яка не сталаб союзовцем. У. Н. Союз провадив цілий час культурну роботу. Завдяки ветеранам-союзовцям ми нині можемо чванитися, що от наступного року будемо святкувати 45-літній ювилей заложення У. Н. С. Почім розвелася довша дискусія, в котрій забирали слово пп. Грицей, Шмагала, Бурко, Чорний, Стойка, Кухта, а при кінці Бусько. Бесідники говорили, що поводження У. Н. Дому лежить в тім, щоб ми всі спільними силами зорганізували не лише згадані родини, але щоб до кінця цього року подвоїти ряди всіх відділів в нашім місті.

Предсідник, подякувавши присутним і прибувшим гостям за щирі та глибокі змістом патріотичні промови, попросив їх на гостину, котра відбулась на місці. Там розвинулась була цікава розмова про те, що чим більше східня частина міста приєднає членів до Союзу, тим більше й краще приводження буде мати У. Н. Дім на Іст Сайді.

Предсідник Дирекції Нар. Дому, п. Поливчак, заявив, що на днях скличуть все членство на надзвичайні збори, на котрі запросять організатора п. Василя Загаєвича, щоб всім точно вияснити способи, яких треба вживати, щоб захопити особливо нашу молодь у ряди У. Н. Союзу.

Дотеперішні члени Нар. Дому є майже всі в бр св. Василія; від. 364, і в від. 102, св. Петра й Павла.

Іван Гуманичук,
секр. У. Н. Дому.

Такі часи.

Директор вязниці прикликав вязня, який відбув уже кару, і заявив йому, що може вийти на волю.

— А чи не далиб ви мені, пане директоре, в дорозі ласки ще кілька місяців кари, — просить вязень.

—o—

Прикрість.

— Петре, чому твоя жінка має таку невеселу міну?

— Бо захрипла.

— Ну, то ще нічого небезпечного нема.

— Так, але вона так захрипла, що навіть не може говорити про свою хрипку.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

БОСТОН, МАСС.

Праця у відділі 238 У. Н. С.

Коли наш У. Н. Союз зростає, то ми, себто щирі союзовці, радіємо з того і тішимося, що наші українці вже розуміють, що то значить належати до своєї рідної організації, бути чимсь, мати певні фінансові забезпечення, а крім того мати те переконання, що чоловік не є погноєм для інших, а сам господарем у своїй хаті. Українці на еміграції вже починають це добре розуміти і починають чимраз більше вступати в ряди цеї нашої найстаршої і найбагатшої інституції, якою є У. Н. Союз.

Тішить нас, коли український робітник вступає до У. Н. Союзу, та вписує свою родину, своїх роджених тут дітей. Бо У. Н. Союз потребує нової свідомої і молодої крови. Молодь є наша будучність і надія на продовження нашого життя в Америці.

Наш відділ в останніх часах збогатився на ще одного многонадійного члена, що походить з Наддніпрянської України, яким є адвокат Дмитро Романів. Підчеркую тут цей факт, бо українське робітництво, зорганізоване в У. Н. Союзі радіє, коли до нього вступають також наші професіоналісти, з вищою освітою. А тим більше радіють, коли ним є представник з Великої України, про яку ми, галичани стільки знаємо, та мріємо, щоби була незалежна держава, спільна з нашими західноукраїнським землякам. На жаль багато наших українців з Великої України тут в Америці не признають себе до українства, а називають себе „малоросами", та належать до московських організацій. На нашу думку вони повинні належати до своїх власних організацій і творити своє власне українське національне життя.

Адвокат Д. Романів є одним із тих, що не цураються своєї нації, а для неї працюють. Він укінчив бостонський університет тому пару літ, і відкрив свою адвокатську канцелярию на Бікон вул. Він відграє також активну ролю в американській політиці і в часі останніх виборів був головою української секції при Републиканській Партії, яка цього року вийшла з виборів переможно.

Всі наші інтелегентні сили повинні вступати в ряди У. Н. Союзу, де знайдуть пошанівок і теплий привіт. Вони повинні памятати на слова нашого генія Т. Шевченка, що „Немає на світі другої України, немає другого Дніпра".

Н. Давискиба, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ. (69)

Сонце ставало все чорніше й чорніше. Тарзан бачив збентеження дикунів і драматично приговорював: „Темрява западає! Скоро темнота пожере сонце, настане холод, всі ростини зникнуть, а з ними зникнуть усе живучі сотворіння! Пощади, Кагундо, білих вязнів, а все врятуєш. Коли ні, то згинеш!" Але Кагундо не спішився піддаватись.

Він знав, що коли піддасться, то його сила, а може й життя, пропаде. Отож він мовчав, хоч йому самому душа залетіла в пяти. Нагло почали серед дикунів роздаватися голоси невдоволення. Серед них клекотіло, мов у вулькані. Кагундо це бачив, але мовчав, бо був схоплений поміж дві сили. Та тепер задавалося, що так чи сяк, він мусить програти.

Нагло один з відважніших дикунів викрикнув: „Кагундо, пощади тих білих вязнів! Не наражай білого демона на лють!" Вслід за тим голосом роздались одобрюючі голоси дикунів. Кагундо в серці дуже зрадів з того повороту. Він скоро підхопив: „Ви хочете, щоб я пощадив білих вязнів?" „Так, так, пощади їх", закричали знов дикуни.

Тепер Кагундо зробив дипльоматичну міну і заговорив: „Я радо сповню волю мого народу! Я не люблю робити щось таке, чого мій нарід не любить, та всетаки запамятайте добре, що не я піддаюся погрозам Тарзана, тільки ви. Хай жеж буде ваша воля, хай будуть білі вязні врятовані". Знов роздались одобрюючі голоси дикунів. Тарзан виграв першу битву.